СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 27. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 3. лютого, 1927. VOL. XXXV. No. 27. Jersey City, N. J., Thursday, February 3. 1927. THREE CENTS

КОНҐРЕС ЗДЕРЖУЄ НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН НА ОДИН РІК

СЕНАТ УЖЕ УХВАЛИВ ЗАВІСИТИ ЗАКОН ПРО ІМІҐРАЦІЙНУ КВОТУ.

ВАШИНҐТОН, 1. лютого. — Сенат ухвалив нині всіми присутними в галі голосами завісити до 1. липня 1928. року іміґраційний закон про квоту і національне походження, який мав увійти в життя з днем 1. липня 1927. року. Закон завішено тому, бо він опирається на неосновних даних. Сенат уважає, що на приготовання нового закона нема часу.

Ухвалу сенату відослано сейчас до палати послів.

Проти закона про національне походження квоти виступають передовсім тому, бо сей закон зменчивби поважно число іміґрантів з Ірляндії, Анґлії, Німеччини, Норвеґії, Данії та Швеції.

МАЙНЕРСЬКА КОНВЕНЦІЯ.

ІНДІЯНАПОЛИС, 1. лютого. — Конвенція майнерської юнії не мала нині довшої сесії, бо вона полагодила весь денний порядок сейчас зрана та не мала що більше до роботи, бо головна справа, яку вона має тепер полагодити, себто питанне нової умови з вуглевими підприємцями, ще не приготована для нарад.

На нинішних нарадах межи инчим вибрано делеґатів на межинародний майнерський конґрес, що має відбутися сього року в квітни в Франції. Комуністична група ставила тут свого делеґата, але сей дістав лишень дуже маленьке число голосів.

Слідуюча конвенція майнерської юнії відбудеться теж в місті Індіянаполиси. Як відомо, вона буде за два роки.

ПОЗБАВЛЯЮТЬ СИЛИ КОМУНІСТИЧНИХ УРЯДНИКІВ ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК, 1. лютого. — Боротьба кравецьких юнійних робітників проти місцевого юнійного проводу, в якім перед захопили були комуністи, поступила нині знова о один крок уперед, коли безсторонний предсідатель кравецького промислу розсудив спір межи межинародною юнією а фірмою Спреґер енд Маркс.

Згадана фірма відправила була недавно робітника. Коли проти відправи запротестувала межинародна кравецька юнія, фірма заявила межинародній юнії, що юнія не має тут права вмішуватися, бо фірма вже почала в тій справі переговори з радою місцевих юній, в якій, як сказано, провід вели комуністи. Робітник повів сю справу далі, Ґ тепер так званий безсторонний суддя промислу признав, що фірма має говорити про відправу робітника з межинародною юнією. Се рішенне лишає раду місцевих юній, в якій верховодять комуністи, без влади.

Рівночасно з тим межинародна юнія, яка бореться проти місцевої ради, завдала комуністам ще один удар, бо вона завела в промислі реєстрацію робітників до межинародної юнії. На 34,000 зорґанізованих робітників досі зареєструвалося, себто заявилося проти комуністичних верховодів, 26,000 робітників.

ФАБРИКАНТИ ВІДКИДАЮТЬ ЗГОДУ ЗІ СТРАЙКАРАМИ.

НЮ ЙОРК, 1. лютого. — Товариство Властителів Фабрик Паперових Бакс відмовилося віддати свій спір з робітниками, через який ведеться довший а завзятий страйк, під розсуд розємному судови, хоча фабрикантів узивав до сього міський уряд публичною заявою.

СЕНЗАЦІЙНИЙ БУТЛЕҐЕРСЬКИЙ ПРОЦЕС.

НЮ ЙОРК, 1. лютого. — Нині почався тут перед місцевим федеральним судом сензаційний процес проти Ґенрі Виселa, мейора міста Еджвотера, в стейті Ню Джерзі, Джеймса Динена, начальника поліції того міста, та 17 других урядників і неурядових осіб, обжалованих за змову пачкувати алькоголічні напитки.

В своїй вступній промові заявив прокуратор, що він докаже, що пачкарі горівки дали мейорови Виселови за те, що він дозволив пачкарському кораблеви причалити до берега в його місті, 22,500 долярів готівкою та 5 скринь алькоголічних напитків, з продажі котрих майор міг заробити собі 51,000 долярів. Всі обжаловані мали бути звязані в одно „фінансове підприємство", яке перепачкувало до краю тисячі скринь алькоголю. Вони вживали навіть аеропланів у своїй діяльности.

СЕНАТ УХВАЛИВ КРУЖЛЯКИ ПРОТИ ВОЛІ КУЛИДЖА.

ВАШИНҐТОН, 1. лютого. — Проти виразного бажання президента Кулиджа сенат ухвалив нині 49 голосами проти 27 фонди на будову трох кружляків для американської воєнної фльоти. На початок праці визначено 1,2000,000 долярів.

МЕКСИКО ЗАКИДУЄ НАФТЯРАМ ІНТРИҐИ ЗА ВІЙНОЮ.

МЕКСИКО, 1. лютого. — Секретар промислу, торговлі й праці заявив публично, що уряд має зовсім певні докази на те, що властителі нафтових теренів у Мексику роблять всякі інтриґи, щоби довести до вибуху війни межи Злученими Державами а Мексиком.

Міністерство війни доносить, що федеральні війська побили бунтарів в стейті Халіско.

АНҐЛІЯ ОБЧИСЛЯЄ ЖЕРТВИ БУРІ.

ЛОНДОН, 30. січня. — Урядові обчислення страшної бурі, що навістила оногді Анґлію, подають, що підчас бурі згинуло 20 осіб, а коло 300 віднесло тяжкі поранення. Буря зірвала 150 телефонічних ліній.

Підчас бурі Лондон навістила страшна громовиця.

ГОТЕЛЕВА ТРАҐЕДІЯ.

БЕРЛИН, 1. лютого. — Усуненнє аліянтської контролі зачалося від траґедії. В готелю Саксонія, в якім містилися офіси аліянтської військової комісії знайшли трупа молодого Італійця, який був урядником комісії. Він оженився був з німецькою дівчиною і вложив всі свої ощадности в малий склеп, який не йшов добре. Вся його підпора була платня, яку удержував як урядник аліянтської комісії. Коли тепер комісію звинено, він опинився без заняття. Це й було причиною самовбиства.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ СТАНИЦІ.

В селі Грабова, богородчанського повіту посвячено недавно костел, збудований старанням кола Т. Ш. Л., при значній фінансовій помочі богородчанського старости д-ра Унґера, управи лісів бар. Лібіґа й управи лісів богородчанських, повновласник якої дарував під будову парцелю і будівельний матеріял.

ПОВЕРНЕННЯ С. РИНДИКА.

Українська Академія Наук затвердила на штатній посаді редактора технічного відділу інституту української наукової мови інж. Степана Риндика — професора Українського Педаґоґічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі. Академія Наук звернулася до Укрголовнауки з проханням прискорити справу з дозволом С. Риндикові повернутися на Україну.

ЧИ ВИ ТАНҐРАМИТЕ?

Прочитайте це слово ще раз уважно і затямте собі його. Це не друкарська похибка, а нове модне слово, яке незабаром увійде в життя. Париж і Лондон уже грають у танґрам. Це не є новий дикий танець, а нова товариська гра, яка може забавляти більше осіб або й одну, коли вони не знають, що розумного зробити з дурним часом. Є це деревляний прямокутник з ебоніту, поділений на ріжні нерівні куснї. З них можна складати предивні фіґури. Поворот до діточих літ, до камінців Ріхтера, а навіть до давної давнини наших предків. Китайці грали в танґрам уже тисячі літ тому і називали його „чі чіяо чу" себто по нашому „сім чудодійних куснів". Греки мали таку саму штуку з 14 куснів, називаючи її „стомахіон" або „льокульос", буцім-то придуману Архімедом. Дивне, що фіґури у цих двох народів були зовсім подібні. Ще дивніще, що сучасні Архімеди справді не в силі придумати нічого нового і що люде для розсіяння нудьги хапаються тих самих способів на протязі століть!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 27. січня сього року помер у місті Сиракюз, стейт Ню Йорк, широко відомий український громадянин **Тома Пиндус**, член Українського Товариства Січ, відділ 282, Українського Народного Союза.

Покійний родився в селі Настасові, тернопільського повіту, в Галичині, 42 роки тому назад. До Америки вибрався він ще досить молодим мущиною, і тут сейчас приступив до Українського Народного Союза. Вернув він був опісля до старого краю, але по році вибрався до Америки в друге, і сим разом уже остав тут на все. За сим разом приступив він до Союза в друге в році 1902 та лишився постійно його членом до смерти. Смерть заскочила його нагло. Оставив він по смерти жену й четверо дітей.

Покійний належав до дуже свідомих громадян. У кождій місцевости, де він перебував, Ню Йорку, Йонкерсі, Коговзі, Гадсоні, Сиракюзі, брав він живу участь у всякій народній та орґанізаційній роботі. Бував він нераз урядником відділу, та виїздив делеґатом майже на кожду конвенцію Українського Народного Союза. Він брав участь у першім українськім віче, устроенім в Америці. Було се віче в місті Йонкерсі, під Ню Йорком, на котрім Покійний був референтом та говорив про потребу викупу української землі від дідичів. Був він фаховим карпентером та старався о те, щоби його діти добули собі висшу освіту. В місцевостях його побуту не було ніякої громадянської роботи, до якої він не приложивби своїх рук.

Земля Йому Пером.

ЗА ДОРОГА ФЛЬОТА...

Недавно покінчився у Варшаві процес команданта „бої польської фльоти — Бартошевича, який тревав 43 дні. Цей процес кинув дуже поґане світло на відносини, які панували в цій невеличкій фльоті. Головний герой процесу — Бартошевич спричинив польському скарбови шкоди на... 2½ міліона золотих. Дивуються люде в світі, як в такій маленькій фльоті можна було стільки накрабати. Бож на це треба було довшого часу, а підприємство не велике, отже як надужиття могли проходити непомітно? Нема то, як добра господарка!

ТУРЕЧЧИНА ПРОТИ ВЕЛИКИХ ВЕСІЛЬНИХ ТОРЖЕСТВ.

Ґубернатор царгородської провінції заборонив усякий люксус з нагоди торжества заключування подружжа. Відтепер молодята не моггимуть приймати дарунків. Найбільше 5 возів може супровожати молодят до їх нового дому. Весілля не може тривати довше як один день замісць вісім, як досі водилося в Туреччині. Відтепер лиш родичі молодят і запрошені особи можуть брати участь у весіллі, а досі кождий прохожий міг бувати.

БАНДИТИЗМ У ПОЛЬЩІ.

На гробі варшавського бандита Зелінського зорґанізували в день задушний його прихильники и приятелі прилюдну демонстрацію з орхестрою та промовами. — Спільник Зелінського Лукавський, який застрілив поліцая, засуджений доразовим судом на розстріл. — У селі Маґерові, недалеко Львова, двох місцевих бандитів увійшло до хати селянки і забравши від неї 556 зол., втікли. Вони стають перед судом присяжних у Львові. — Характеристичним фактом для теперішних настроїв є лист одного з варшавських громадян, друкований у польській пресі, де читаємо, що він прохає доручити йому посаду ката при засуді бандитки Збонської, яка вбила йому єдиного 19-літнього сина. Таке виконанне засуду буде для його наболілого батьківського серця єдиною потіхою, після всіх трудів і матеріяльних втрат у пошуканці за злочинцями. — У корінній Польщі ще гірше: нпр. у Марійськім костелі в Кракові вкрали дорогоцінну ікону св. Тереси разом зі золотими „вотами". — У Варшаві відкрили зорґанізовану банду, яка займалась контрабандою матерій з Чехословаччини до Польщі. Проводив нею торговельний агент з участю митових урядовців і залізничників.

МАТЕРІ І ДІТИ.

Суд присяжних звільнив 19-літню служанку Топольську з Верхати-Монастиря, яка породивши дитину задушила немовля та закопала в полі. Одночасно трапились у Львові два нові випадки підкинення дітей бідними мамами: одну півторарічну дитину найшли на Підзамчі 4, другу на Цетнерівській.

УКРАЇНСЬКІ ХУДОЖНИКИ ЗА КОРДОНОМ.

Седляр В. П. — Керівник межигірського керамічного технікуму, Бойчук М. та Таран А., професори київського художнього інституту, члени АРМУ, що виїхали в наукову подорож за кордон у жовтні м. р., обіздили кілька міст Німеччини і вже вирушили до Парижу.

Підчас свого перебування в Берліні, Липську, Мінхені та инш. містах, художники оглянули музеї, художні школи, науково-мистецькі заклади, виробничі орґанізації, заводи, де вони знайомилися з художньою індустрією. По школах художники вивчали стан фахової художньої освіти. Вони одвідали ще й так званий „Бакгауз" у Веймарі (мистецьке обєднання німецьких художників, що має вищу художню школу), з працею якого вони детально ознайомились.

Підчас подорожи по Німеччині київські художники ознайомили німецькі мистецькі орґанізації зі станом мистецької роботи на Україні. Матеріяли, що їх подали наші мистці, викликали надзвичайне зацікавлення в мистецьких колах Німеччини. Проїзджаючи через Польщу, київські художники відвідали молоду художню профшколу в Варшаві.

ГОВОРЯТЬ ПРО ВІЙНУ СОВІТІВ З ПОЛЬЩЕЮ

ЖЕНЕВА, 1. лютого. — Серед кругів, які займають важні позиції в Лідзі Націй панує переконанне, що найблизше напруженнє між Польщею а Литвою в справі Вильна доведе до війни між совітами а Польщею.

Совіти викручуються на всі способи від участи в розоружній конференції, а воєнні промови та писання Бухаріна і Ворошілова дають богато до думання. Бо всі вони говорять і пишуть від довшого часу тільки про війну і воєнні приготовання. До того совіти незадоволені і з теперішного литовського уряду, який усувається від впливів Москви, а це совітам не на руку.

АЛЯНЦКА КОНТРОЛЯ НАД НІМЕЧЧИНОЮ СКІНЧИЛАСЯ.

ПАРИЖ, 1. лютого. — Доперва по півночи прийшли інструкції з Берліна, які уможливили делеґатам прийняти услівя завішення аліянцької військової контролі, яка тепер переходить на Лігу Націй на рівні з другими державами.

Німеччина зобовязалася знищити всі форти, які вона побудувала від 1920 р. а рівнож згодилася не будувати нових в окрузі Кеніґсберґу, Кустрін і Ґлоґав, о які тут найбільше ходило. Рівнож зобовязалася Німеччина залишити торговлю оружем в краю і заграницею.

Аліянти знають, що Німеччина не може оставати при 100.-000 армії та що вона в кількох днях може виставити в шестеро більшу армію. До того та мала армія коштує так само як 600.-000 армія французька. Вони знають далі, що цей договір богато не зміняє, а тільки формально зафіксовує це, що фактично вже істнувало.

КАНТОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ХОЧЕ ПІДПИСАТИ МИР З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ, АЛЕ ЖАДАЄ УСУНЕННЯ АНҐЛІЙСЬКИХ ВІЙСЬК З ХІНСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ.

ГЕНКОВ, 1. лютого. — Юджін Чен, міністер заграничних справ кантонського уряду повідомив британський уряд, що він вже має готовий мир до підписання та що він вже прийшов до порозуміння з британським послом Овеном Омеллей. Підписанне мира може одначе наступити тільки тоді, коли Анґлія вибофає свої війска з Хін, а надто припинить дальшу висилку анґлійських війск.

РОЗВЯЗАВ ПРОБЛЕМУ ПОЖИВНОСТИ ЇДИ.

БЕРЛИН, 1. лютого. — Професор ґетінґського університету Віндавс зробив того рода винахід, який зробить великий переворот у віджилюванню людей. Ото вин творив він при помочи хемічної сумішки званої „ерґостерин" новий рід штучних вітамін, званих „вітаміни А" які мають ті самі складники, що природні вітаміни. В той спосіб можна буде зробити всяку їду поживною, додаючи до неї ті вітаміни, які добуваються в штучний спосіб.

КАТОЛИКИ НЕНАВИДЯТЬ ФАШИЗМ В ІТАЛІЇ.

БЕРЛИН, 1. лютого. — Посол Ґвідо Міджіолі, який втік з Італії, щоби скритися перед переслідуваннями Муссолінього подає, що ціла Італія находиться в тихій війні з фашизмом. Особливо це відноситься до католицької церкви, яка мимо всіх запевнень фашистів і папи, веде велику війну з фашизмом. Навіть кардинал Ґаспарі є великим противником фашизму. Тисячі противників Муссолінія втікає потаємно через гори і таємні граничні переходи до чужих країв. Коли Міджіолі скаржився перед папою на терор фашистів, сказав йому папа, що в даній хвилі не лишається їм инший ратунок, а тільки молитва. Навіть монахи роблять заговір на Муссолінія.

В НІМЕЧЧИНІ ВЕЛИКЕ НЕЗАДОВОЛЕННЄ З УМОВИ З АЛІЯНТАМИ.

БЕРЛИН, 1. лютого. — Над кабінетом канцлера Маркса зависли знова хмари. Між самими міністрами нема згоди. Не можна знайти спільної платформи, з якою можнаби виступити перед парляментом.

Заколот повстав через підписанне згди правительства на ті умови, які поставили аліянти в справі усунення аліянцької контролі. Вважають цю умову як здачею Німеччини перед побідниками, як новим поневоленнем. Найбільше в тім винують Штреземана.

СОВІТИ ОПРАВДУЮТЬ СЕБЕ ЗА ТЕ, ЩО ЗАГРАНИЧНІ КАПІТАЛІСТИ МАЮТЬ ЗАМАЛІ ЗИСКИ З КОНЦЕСІЙ.

МОСКВА, 1. лютого. — Адольф Йоффе видав великий стейтмент, в якім опрокидує закиди чужинецьких капіталістів зглядом того, що вони завелися в своїх надіях. Найбільші концесії одержали від совітів: в деревнім промислі Німці, в господарськім славна фірма Круппа, а що до манґану американський промисловець Ґеррімен.

Всі вони, каже Йоффе, поробили злі калькуляції і обчислили замалий вклад капіталу та не числилися з кризою, яку треба видержати. Всі ті концесії були під лихим зарядом. Тому то малі промисловці поробили великі зиски на совітській території, а великі не осягнули на разі великих зисків. За те одначе хай нарікають на себе, але не на совіти. Йоффе подає, що швецька фірма, яка вложила 750,000 рублів, заробила за три роки начисто 1,000,000 рублів по оплаченню податків і всіх других видатків.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРОЗУМІЙМО ЛЕКЦІЮ ЦИФР

Одно з найбільших американських асекураційних підприємств подало було сими днями вислід своїх дослідів над впливом заживання алькоголю серед людий, у ньому заасекурованих. Се підприємство має в себе заасекурованих 17 міліонів людий, отже воно має велике число для роблення дослідів.

Досліди сі показують деякі справді страшні річи. Показується, що розслідуваних людий число смертий від алькоголю збільшається з незвичайною скорістю. Лишень рік тому назад смертельність від алькоголю виносила 30 людий на кожних сто тисяч обезпечених, а вже послідного року на кождих сто тисяч умирало 37 людий. Такий постійний зріст смертий від алькоголю можна прослідити від самого заведення прогибіції, коли смертельність від алькоголізму була на найнизчім степени завдяки стислій контролі уряду над виробом і торговлею алькоголічних напитків. Зі сих фактів підприємство робить заключення, що коли не буде ніякої поправи, то число смертий від алькоголізму буде зростати й зростати, поки воно знова не осягне того високого числа смертий, яке було в Америці до заведення строгої урядової контролі над алькоголем.

Висліди сього слідства звертають увагу населення на питанне далекосяглої ваги. Від заведення прогибіції в Америці заведено фалшиву міру приличности. Люди, які давнійше стидалися признаватися до келішка, нині вважають пунктом свого гонору або геройства пити й впиватися. Люди, які давнійше горівки роками в устах не мали, нині варуть горівку дома й не лишень пють самі, але й дають її пити своїй челяді й дітям. Богато з них мерло від отрут відразу, але богато більше з них могло похвалитися, що варений ними „муншайн" їм нічого не шкодить, що мовляв вони такі дужі, що потрафлять видержати то, від чого Німцеви смерть. Розрахунки асекураційних компаній, роблені на міліонах людий, показують, що природи не можна здурити пустим бундючним перехваливанням своєї сили й видержливости. Отруя є отруєю, і коли не вбє сейчас, то вона вбє поволи. Коли вона не покаже наслідків тепер, вона їх покаже в четвер. Здурити свого тіла не можна. Нині нібито наслідків від запивання самогонкою нема, але за рік за два покажуться страшні наслідки постійного затроювання алькоголем. Дуритися далі своєю видержливостю може лишень нерозумна людина. Людина, яка дивиться на світ отвертими очима, не може заперечити шкідливости самогонки, і як розумна людина мусить своє життє приноровити до фактів.

ВАСИЛЬ СТЕФАНИК.

(ГОЛОСИ ПРЕСИ).

„ІЗ ЗЕМЛІ ЗРОДЖЕНОМУ ТВОРЦЕВІ".

Спомин Станислава Пшибишевського про Василя Стефаника.

„Василь Стефаник — це один із найкращих моментів у моїх споминах. Познайомились ми ось як: Це було в 1899 році у Кракові. Приходить до мене д-р Вацлав Морачевський і каже мені: „Я не розуміюся на цьому, але мені здається, що поміж тутешніми студентами-Українцями є один великий талант", — і подає мені рукопис. Я прочитав його — і те, що я прочитав, було для мене зразу, ревеляцією величезного таланту. Вихований на европейському письменстві, я був просто счудований відкриттям, яке я зробив.

Ось передомною комплет „Życia", редагованого тоді мною, (комплет на жаль не мій, а з ласки позичений мені!), а в ньому перші Стефаникові оповідання, які я цеагійно видрукував: „Kasia", „Nowina", „Majster", „Rodzina Bartka", „W nekruty", „Anioł"*), Ось так я й познайомився зі Стефаником.

Полюбив я його надзвичайно. Він бував у мене майже щоденним гостем і по нинішний день він є завжди у моїх думках тим самим сердечним приятелем. Наші розмови велися завжди навкола проблем життя, — одначе політики тоді ще в тих питаннях, на щастя, не було.

Не було теж тоді ще в українській громаді того національного розламу, що нині, а з окрема я особисто ніколи не робив жадної ріжниці між Поляками й Українцями, які шукали зі мною зістрічі. Пригадую собі докладно, як приходило до мене кількох молодих українських письменників з проханням авторизації переклад моїх творів, і я завжди з найбільшою охотою робив це, не вимагаючи — очевидно — жадного гонорару, бо знав, що самі вони бідаки. З якою радостю взяв я до рук український переклад моеї „Wigilii nad morzem". Пригадую собі теж справжній подив, з яким я глядів на якусь виставу прегарного українського театру...

Але — повертаючи до Стефаника: його талант мене справді захоплював. Він такий життєвий, такий ядерний і стихійний, що Горкій здавався мені завсіди де-где слабшим. Владислав Оркан — кажете. Так, справді, Стефаник нагадує Оркана, але він глибший: Я подивляв завжди, як то він підхоплює у життя жорстокі нюанси і з безмилосердною точністю передає у своїх образках: тая бабуся, наприклад, що покинена всіми, вмирає на полі і не має сил обганятися від мух, що вічно обсідають її поморщене обличча!... Не диво, що вся літературна братія, яка гуртувалася біля „Życia", глибоко поважала Стефаника. А поміж мною і д-ром Морачевським стала просто умова, що він має перекласти на польську мову цілий том оповідань Стефаника, а я відтворю їх на кувявську говірку. На жаль, не дійшло до того, бо я мусів покинути Краків. У 1914 році в Мюнхені, де проживав я від 1905 р. до 1918, отримав я ще від Стефаника одну сердечну листівку — це був останній звязок поміж нами.

Ми були разом усього один рік, але я завжди живу цим роком. Це був найдожчий для мене час, а знайомство зі Стефаником одна з найсвітліших сторінок у моїх спогадах з того часу. Почуваю велику гордість, що я перший зумів у цілій повноті оцінити велич його таланту. Тому теж зі справжнім зворушенням листкую литки цього старого журналу, який нас вязав. Не знаю, чи Стефаник пригадає собі вул. Кармелітську, на якій ми стільки хвилин провели, але я їх ніколи не забуду. Дивуєтеся моїй памяти — о так, память маю шалену і тому цю свою память часто проклинаю, але буває теж — як прим. тепер — що її благословлю.

Так ось нині, на свято Василя Стефаника, перешліть йому від мене привіт:

„Великому, із землі зродженому творцеві, сердечному приятелеві поклін, честь і найгорячіще побажання, щоби Ти довгодовго ще збірав плоди Твоїх богатих жнив, а знаю, що на новий засів стане ще Тебе, як теж Твойого найщиріще відданого Тобі — Стаха Пшибишевського".

З устної розмови зі сивоволосим автором „De profundis" виняв і списав

І. Кедрин.

Варшава, 21. XII. 1926.

(„Діло").

*) Подаємо назви цих нарисів по польськи, бо друковані в „Życiu" твори Стефаника, як і творя, зібрані в польській збірці „Klonowe liście" (в перекладі М. Мочульського) — мали часто змінені титули. — Ред.)

МУЖИЦЬКА ДОЛЯ В ТВОРАХ СТЕФАНИКА.

В селі Русові, снятинського повіту, прийшов дня 28 квітня 1871 року на світ син заможного селянина Стефаника, Василь. По скінченні сільської школи віддав його батько до гімназії. Вчився хлопець зразу в Коломиї, а дальше в Дрогобичі. По гімназії студіював медицину на краківському університеті. Але не став лікарем, як його товариші по студіях. Вернувся назад у своє село, між братів, яких покинув, щоби побачити світ, щоб набратися знання, вернувся до люду, з яким — чув то добре — вяже його стільки ниток, якого доля є й його долею. Оселився між тим народом і взявся до праці над ним і для нього. І досі живе з народом і ділить з ним його долю й недолю, радіє його радощами й болїє його горем.

Є люде, що їхній зір бистріший від зору других, а їхній слух чуйніший, а їхнє серце чутливіше. Тому бачать вони краще і глибше, як другі, а то бачать часто і те, що для других закрите і зуміють заглянути в людську душу аж до її глибин найтайніших. Тому чують вони краще, як другі, а то й чують те, що для других недоступне, чують таємну мову зір небесних і ніжний шепіт притоптаної травички і тихі стони людської душі. Тому й чують вони своїм серцем і її радощі, що ними переновнена квітка, яку обсипало сонце своїм теплим промінням і той превний смуток, що віє від пожовклих, зівялих, розвіяних вітром листочків.

Такий зір з бистрих найбистріший, такий слух з чуйних найчуйніший і таке серце з чутливих найчутливіше — все те дісталося щедрим подарунком доброї Долі Василеві Стефаникові. Тому він бачив те, що перед другими було закрите, і чув те, чого другі не чули, і відчував своїм серцем, що для инших було недоступне.

Чи мало кому доводилося бачити зблизька життя нашого селянина? А хто з тих всіх бачив його так докладно й так глибоко, як бачив Стефаник?

Возьмім один його нарис.

Антін, що все був якийсь нещасливий, як вмерла його жінка і він лишився сам, став пити. Пропив поле, город, а вкінці продав хату, взяв собі від війта синю книжечку службову і має йти десь найматися, служби собі шукати.

Стефаник малює його прощання з хатою, як він сам оповідає:

„Іду я з хати, гет цалком вже віхожу тай поцілував смиторіг, тай іду. Не моє тай решта! Бий як пса від чужої хати! Можна — прошу. Було моє, а тепер чуже. Віхожу на двір, а ліс шумит, словами говорит: верни си, Антоне, до хати, верни си, мой!"

„Знаєте, туск такий прийшов, що раз туск! Вхожу назад до хати. Посидів, посидів, тай віхожу — не моє, що маю казати, коли не моє..."

„Обтер ем полов вікна, аби за мнов не плакали, бо дурно, тай вступив ем цалком".

Не знаю, чи можна краще змалювати те велике привязання, ту незмірну любов селянина до своєї рідної хати. Призьба його не пускає, вікна плачуть за ним, як малєнькі діти, а йому серце розпукається з жалю. „Не моє тай решта"!

Бо гірка мужицька доля приневолює його покидати свою батьківщину, тай іти на службу, з господаря ставати попихачем.

Це тільки одна малесенька краплинка з того незмірного моря мужицького горя, яке бачив Стефаник своїми бистрими очима, відчував своєю чутливою душею і переливав чорними рядками на білий папір.

А ці чорні рядки заливалися в понурі картини, як понуре й важке всеньке мужицьке життя.

Тяжка і безнастанна боротьба за кусень хліба, якого так часто не дістає, зробила з тих людей якісь дивні машини, що — здається — нездібні до чого нишого, як тільки до праці, що „жили вісотує". На які небудь радощі не має просто часу тай тих радощів ніколи не буває. Темне, безпросвітне життя.

І це життя бачить Стефаник. Він бачить селянина серед найріжнороднійших обставин. І розуміє його. Він розуміє, чому повисився у вільхах за містом молодий легінь, якого забрали до війска, розуміє: чому Гриць Летючий утопив свою донечку; чому батько й мати Катрусі волілиби, щоб вона скорше вмерла; чому селянин запиваєтся і багато, багато багато инших річей.

І з того, що він бачить, повстають картини з того життя, мальовані кровю письменникового серця, навіяні теплом сочуття, обхоплені любовю до рідного люду.

Змісту тих картин не перекажеш кількома словами; він такий широкий, як широке життя, як широке мужицьке горе.

І хоч яке важке життя мужика, яка тяжка його праця, хоч земля з нього „жили вісотує", то однакож — Стефаник добре це підглянув — мужик любить ту землю, і не радо її покидає. Він навіть крізь сон балакає про неї.

„Землю цулуй, де си посту-

ПОВІДОМЛЕННЄ!

ЗГІДНО З ПАРАГРАФОМ 56 СТАТУТІВ У. Н. СОЮЗА, СИМ ПОВІДОМЛЯЮ ВСІХ ВП. ГОЛОВНИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА, ЩО

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ГОЛОВНОГО УРЯДУ Українського Народного Союза

розпічнеться

В СЕРЕДУ, ДНЯ 16. ЛЮТОГО С. Р.

**О ГОДИНІ 9-тій РАНО
В ДОМІ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА
під ч. 83 Гренд Атр., Джерзи Сіті, Н. Д.**

І. КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

В. Будзиновський.

СТРАШНА БАБА
— АБО —
ДОМІНУС ВОБІСКУМ!

Оповідання.

(5)

Але Коралевич ані думав топитися. Він був добрий пливак. Вгадуючи, що зір усіх піде за рікою, він пірнувши плив під водою проти води. Коли вже не стало духа, виходив голову з води, але вже по тім боці моста. Не помилився. Ціпаки і юрба народу стояли на мості і стежили, чи филі не несуть його долів рікою. В його сторону не глядів ні одно людське око. Він знов щез під водою і далі плив, хоч важко було, проти води. Коли знов підвівся, на мості й коло моста вже не бачив нікого. Вгадав, що всі побігли за водою. Він ще раз пірнув і по хвили причалив до берега. Не бачучи нікого, виліз на беріг і сховався у лозник. Заліз в найбільшу гущу і став роздягатися та розвішувати по вітках лози. Сонце жарило, дув теплий вітер, отже мокра одіж скоро сохла. Поки висохла, Коралевич думав, що йому діяти. Щоби вертати до Лембурга, йому ні на хвилю не прийшло на гадку. Вернути, булоб те саме, що самому класти свою голову під катівський меч. Перенестися до якого иншого міста Західної України, також не дуже було безпечно. В містах сих сторін були скрізь його знакомі. Як де не були на місци, то могли надїхати з Лембурга. Думав, думав і задумався до того, що йому треба як найдалі іти сходови.

Гроші, які Коралевич захопив був в послідній хвили втікаючи зі свого краму, уможливили йому причіпатися до купецьких валок, які постійно курсували між Лембургом, та близшим і дальшим Сходом. Так етапами Коралевич опинився аж на Запорожу. Хто він, відки він, не розказував нікому. Ніхто не питали, бо хто, прийшовши на Запороже сам, з власної охоти, не чванився своїм минулим, то всі знали, що запитаний або не відповість, або збреше. Гуртковий Запорожців, до якого Коралевич пристав, досить було того, що новий їх товариш, Кіндрат Нетакий, добрий стрілець, ще ліпший рубайло і в кождім воєннім поході, як треба, проворний і обережний, як треба, то очайдух сліпий і глухий на всяку небезпеку.

Сі прикмети зробили, що в дуже короткім часі Нетакий став отаманом свого гуртка, опісля більшого війська. Запорожці стали вірити, що він характерник, себто такий, що його минає кожда куля, не возьме жадна шабля. В кождім бою Нетакий неначе сам шукав смерти, але смерть заззято виминала його. Бувало, що погибли всі його товариші, а він таки лишився живий і нескалічений.

Нетакий справді шукав смерти. Думка, що він вбив власну жінку, не давала йому супокою, морочила його на яві і в сні. Хотів згинути за віру в боротьбі з бісурменом і тим відпокутувати свій гріх. Хотів згинути від шаблі чи кулі невірних, та не міг. Його товариші дивувалися, що такий жвавий і такий забіяка у всіх воєнних промислах переміняється в хвили, коли товариство ховало шаблі до піхов і вертало відпочивати. Инші веселилися, гуляли та пропивали придбане війною добро, а Нетакий лише бацуе, та сумує. Неодин друзяка намагався видобути з нього дещо про його минуле, про те, що його загнало на Запороже. Знаючи се, мігби якось розрадити його. Але Нетакий, хоч йому инші розказували про свої причини побігу на Запороже, ніколи не виявляв, яка причина його самого вигнала з хати.

Нетакий радо слухав, що другі разказували про себе. Мав ту одну потіху, що неодин його товариш опинився на Запорожу, таксамо як і він, через свою жінку. Іван Дрімайло став товаришем Нетакого майже таким самим способом, як Нетакий товаришем Дрімайла. Правда, Дрімайло не вбив жінки, але впрочім неначе пішов за примірóм Нетакого.

— Мене вигнала на Запороже моя жінка — Дрімайло розказував. — А було се так: Було одно місто. Дуже далеко відси. В тім місті жив я. Там жив також мій сусід. Раз той сусід поїхав до иншого міста і, відтам привіз собі жінку. Кажу вам, така краса, що ну! Як вони жили з собою, ніхто не знав і я не знав. Я гадав, що дуже добре і щасливо, бо від коли сусід вернув з жінкою, перемінився. З гуляки і чоловіка товариського став тихим, від світа відчуженим домашником. Хто мае таку гарну жінку, люди думали і я думав, той иних людий і знати не хоче. Нараз, по році мій сусід... повісився. Вдова розказувала, що втратив грубий гріш, вложений у якесь підприємство. Минув знов рік і вдова знов віддалася. Я з нею оженився. Бо краля була і, я гадав, що висільник був з нею нещасливий. Мені дуже скоро стало ясно, чому мій сусід повісився. Та жінка, то страшна баба. Я видержав з нею один рік. Один страшний рік. Але я не був такий дурний, як її попередний муж. Я тихцем продав усе, що мав, гроші скрив у мого приятеля і розпочав з жінкою сварку. Я її розпочинав не потребував, бо між нами сварка була постійна. Будьто би в розпуці я метнувся з хати, тай до ріки. А ріка плила попри мою хату. Жінка станула на порозі і регочучи, показувала на мене пальцем. Я на міст, та з моста у воду. Аж тоді, мій приятель пізнійше розказував мені, жінка наробила крику, щоби мене ратували. Люди, гадаючи, що мене вода несе долів рікою, задивилися в сю сторону. Я під водою ліз проти ріки, непомічений виліз на беріг по другім боці моста і... забіг аж сюди.

Ось якого Нетакий мав товариша недолі. Став жалувати, що хоч зробив таксамо, але зробив за пізно, бо до нього вбитої жінки. Жив би тепер таксамо без журби і весело, як Дрімайло, коли би був втік, як завсіх жінку почастував канчуком.

Оповідання Дрімайла про те, як він втік від своєї жінки, наново розбудило червака, що гвоздав душу Нетакого. Докорів совісти не могло заглушити ні буйне та гучне товариство Запорожців, ні клекіт бою з бісурменом, ні запах гарматнього диму, ні випари вражої крови, якою щедро розливала шабля Нетакого. Чув, що тільки своєю кровю міг би змити свій гріх, але... не мав щастя. Ні куля, ні шабля погання не брала його!

По кількох нових безсонних ночах Нетакий рішився инакше відпокутувати свій гріх. Одної днини справив своїй ватазі прощальний бенкет, і перепив усіх товаришів. Коли товариство просипалося з похмілля, побачило на списі засторченім перед отамановим шатром письмо, в котрім отаман звіщав, що відстає від війська, бо Запороже взагалі покидає. В шатрі справді отамана не було. Ніхто не знав, чому Нетакий покинув лицарський промисел. Ніхто не відав, що славний отаман запорожських очайдухів поманджав до Києва і постригся в Лаврі Печерській. Золотар Коралевич, Запорожець, Нетакий став черцем Партенієм.

Партеній був зразком черця, а що мав школи і добре проповідував, скоро вийшов на еромонаха. Його проповіди все стягали велику силу народа. І сповідатися плили до него юрбами, бо ніхто не вмів так добре як він, грішника не лиш скартати, але й потішити і вигадати таку покуту, що грішникови ставало лекше на душі, бо не сумнівався, що Бог простив йому. Отець Партеній дуже радо сповідав, бо від того й йому лекше ставало. Сповідаючи, він аж тепер побачив, кілько то по світі ходить грішників о много, много більших як він. Грішників, що й не думають про те, щоби свої гріхи гідно відпокутувати. Неодин з тих грішників убив жінку, хоч вона не дала до того причини. Сповідалися й такі, що рідну маму, чи рідного тата вбили і під сим гріхом не гнулися так, як він гнеться. Найбільших грішників між тими, що приходили до Лаври сповідатися, можбуло пізнати по тім, що вони тиснулися до отця Партенія. А все, на одного мущину, було яких десять жінок. Бо й найбільші грішники бували між жінками. Вони самі грішили не лиш як і другі, добувши до гріху.

Сказано, для отця Партенія сповіди були деякою розрадою, бо вневнили його, що він ще не такий великий грішник, як инший. Але ся розрада не на довго була. Черв, що загнідився в його душі, далі гриз і сверлував. Партеній молився, постив, цілими ночами лежав хрестом, бичував себе тим канчуком, котрим согрішив, та все те не помагало. Все йому бачилося, що Бог не простив йому, що чорти далі ждуть на його грішну душу.

(Дальше буде).

пиш, бо вона ци твоя, ци чужа, то ти з неї жиєш...”

А як в часі світової війни Данило втік з цілою родиною і всяким добром перед Москалями чотирма кованими возами тай заїхав в якомусь селі ночувати до Семена, то той приняв його гідно, але потім в розмові каже:

„Даниле, кобисте не гнівалися, то яби щось сказав вам. Вертайтеси на свою мнеконьку землю, а там буде вас Бог благословити і на шибиниици... Наше діло з землею; пустищ еї, то пропадеш, тримаеш еї, то вона всю силу з тебе вігортає, вічерпує долонями твою душу; ти припадаєш до неї, горбишси, вона з тебе жили вісотує, а за то у тебе отари, та стада, та стоги”.

* * *

Змалював Стефаник душу галицького мужика, як ніхто. Сказав нам, як він живе, чим турбується, що його болить і про віщо він мріє. А у своїх найновіших, післявоєнних творах підмітив ще одну черту нашого селянина. Патріотизм. Не той вивчений, розумовий, а вроджений, стихійний, як його любов до землі. І змалював нам старого Максима, якого два сини згинули у визвольній війні. Коли його син Андрій прийшов з війска до дому тай сказав, що тепер іде воювати за Україну, старий Максим відзивається:

„Сину, та є ще в мене менший від тебе Іван, бери і єго на це діло; він дужий, най вас обох закопаю у цу нашу землю, аби воріг з цего коріня її не віторгав у свій бік”.

Або дід Гриць. Внуки його пішли до українського війска, а він ще і внуку відпровадив, аби в шпиталях ходила за хорими. Ані одно не вернуло.

А коли з нього насміхаються:

„А що, старий, де ваша Україна, а кілько моргів поля ти хотів від пана, а яким міністром мав бути твій внук?” — то він вдає, що це чує. Та все таки, коли молода вчителька приходить його радитися:

„Діду Грицю, що буду робити, мій преложоний хоче, абим пристала на його віру”.

Дід Гриць каже:

„Небого, не йди до них в гості, як вони твоєю вірою гидують; сиди в своїй хаті, та їж чорний хліб”.

З усього, що лишилосяби по його смерти, він турбується найбільше про портрети „Шевченка, Франка та всіх наших”. Тому він має дві просьби до свого приятеля:

„То як мої діти не схотілиби пошинувати моїх святих, то купіт шкірену шкатулу та покладьте їх мені на груди. Кажут,що шкіра не гние віками. — Та ще одну просьбу маю. Лишаю букату поля, на кого вже ви тепер скажете, аби, як будут згортати кістки наших стрільців у купи, то аби і за мене хто там згорнув кілька лопат. Але високо, бо на тих костех зацвите наша земля”.

* * *

Так змальований наш мужик у Стефаникових творах.

Зміст цих творів передати тяжко, а ще тяжче представити їх невисказану красу. На це мало слів у кожного з нас. Требаби бути митцем тої міри, що Стефаник.

Щоб пізнати красу його творів, їх треба прочитати.

Осип Боднарович.

(„Новий Час”).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЕПИСКОПСЬКЕ ВИКЛИНАННЄ А НАРІД.

Цікаво було мені приглядатися нашому народови, яке враження на нього зробило епископське виклинаннє провідників церковного зїзду в Филаделфії. З ґазети бачу, яке враження зробило се виклинаннє по тих громадах, у яких є люди, викляті епископом поіменно, а я можу сказати, що думки нашого народа по других громадах не інакші.

Люди відразу зрозуміли, що хотів епископ осягнути своїм виклинаннєм. Вони кажуть, що се послідна канона, яку епископ витягнув проти нашого народа. Сим він хотів показати, що він має таку власть, якої нарід не має, що він старший від народа, та що йому вільно таке робити, чого народ не потрафить. Нарід розуміє, що епископ хоче сим виклинаннєм застрашити нарід протестувати проти його політики. Кажуть люди, що епископ тріскає над своїми вівцями батогом, щоби їх застрашити, бо він думає, що вівці не знають, що той тріскучий батіг не так болить, як сильно тріскає.

Люди кажуть, що нарід не вівці, та що його тріскучого батога не боїться. Наші люди нажилися вже в Америці та їх голосним гуком не задуриш. Вони розуміють, що варта сей проклін. Я чув, що люди не лишень не бояться проклону, але ще й завидують тим, котрих епископ попроклинав. Замісць цуратися проклятих, люди кажуть, що й вони хотілиби теж бути проклятими епископом.

Дехто то й відразу каже, що епископ його також прокляв, хоча поіменно не згадав. Чиж не прокляв усіх, що стоять за церковним конґресом у Филаделфії. І чиж ми всі не стоімо за тим конґресом?

Другі кажуть, і, як мені здається, зовсім слушно: Епископ прокляв усіх, що противляться його політиці. А противиться його політиці весь наш нарід в Америці, з виїмком кількох одиниць. Значить, епископ викляв увесь наш народ. Якби він рахував себе за Українця, то він виклявби й самого себе.

Епископ наговорив у своїм проклоні богато таких річий, за які ми знаємо, що вони неможливі. Цікаво нам приміром знати, як він потрафить не пустити на цвинтар такого виклятого католика, котрий заплатив своє місце на цвинтари, зробив з громадою контракт, купив собі місце? Чи епископ ґадає, що він має таку силу викидати людий зі землі, як мали Поляки, як викидали з цвинтаря тіло гетьмана Хмельницького?

Епископ гадає, що він настрашить нарід своїм проклоном, а наші люди читають у ґазетах, як мексиканські біскупи проклинають мексиканський уряд за те, що хоче віддати землю безземельним селянам, а уряд таких епископів кладе за крати. Ми не живемо під польською кормигою, але на вільній землі та вчимося, як давати собі раду з тими, які хочуть нами верховодити на польський спосіб. Наш нарід дуже терпеливий, але колись він на все спосіб знайде.

Наконець питається наш нарід, чому епископ Богачевський так поспішився виклинати Українців, які собі поклали за завданнє звільнити нашу церкву від польських впливів, а чому він досі ще не прокляв польського уряду, який нищить наші церкви, замикає наших священиків до вязниць, а цілу нашу церкву хоче перемінити на одно орудде польщини. Чому епископ сього досі не зробив? Чи потрафить епископ на се відповісти?

Михайло Фук.

Ембридж, Па.

ДБАЙМО ПРО РОЗВІЙ СВОЇХ НАРОДНИХ ДОМІВ.

Вичитавши в Свободі новинку про напад якихось невислілджених досі розбійників на урядників нюйорської Січи по бали сього товариства в місцевім Народнім Домі, я вважаю, що на такій новинці не повинна ся афера кінчитися. Якби се сталося десь на чужій, якійсь польській, жидівській, чи анґлійські гали, то я над тим близче не застановлявбися. Коли се сталося на українській гали, по українськім бали, то тут справа мається інакше і тут уже ся справа мусить обійти кождого Українця, котрому ходить о розвій народних інституцій.

Яких десять літ тому назад українські товариства міста Ню Йорку зорґанізувалися були в одну громаду, щоби спільними силами виставити собі народний дім, рідну хату, в якій булаби й наша правда, і наша сила, і наша воля. На сей дім і товариства і громадяни зложили свої центи, і завдяки сій жертволюбивости й станув народний дім. Ми вважаємо своїм обовязком підпирати передовсім народний дім, нанимати в ньому ґалі на мітинги й збори, віча, наради й концерти.

Коли однак тепер розходиться чутка, що хтось напав на урядників товариства, що справляло баль у нашій гали, то сього рода подія може мати злий вплив на ширше громадянство великого Ню Йорку. Тому заряд народного дому повинен подбати, щоби виновники нападу були покарані. Заряд повинен помогти урядови Січи прослідити, хто тут нападав та потягнути виновників до відвічальности. В сей спосіб заряд покаже, що він боронить тих товариств, які в домі справляють ріжні підприємства. Коли буде подано в ґазетах, що заряд дому постарався о покараннє виновників розбишацького нападу, тоді того рода напади не пошкодять нашому народному бизнесови, бо люди й товариства побачуть, що наша громада вміє свого добра так само добре боронити, як уміють чужі люди. Правда, громада буде мати деякі видатки на се, але сі видатки повернуться громаді сторицею.

Петро Сокальчук.

Ню Йорк.

ЗАЯВА КУРАТОРІВ УКР. ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ КАТЕДРИ В ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

Ми низше підписані куратори Катедральної Церкви Неп. Зач. Пр. Діви Марії в Филаделфії, Па., подаємо до відома филаделфійського укр. загалу, що з днем 30 січня 1927 р. виступили ми з церковного комітету.

Причини нашого виступу є загально відомі. Від шістьох місяців ведуть епископ д-р Богачевський враз з бувшим парохом о. Процьком боротьбу проти своїх парохіян. Як куратори старалися ми зі всіх сил запобігти лихови. Та всі наші зусилля були даремні. От. Процько як бувший парох не хотів нас кураторів навіть до епископа допустити та кпив собі зі всіх наших пересторог чи порад.

Боротьба розгорілася широко, а ми не хочемо, щоби епископ і його прислужники уживали нас як сліпе оруде в боротьбі проти парохіян. Через те й резиґнуємо.

Григорій Лесюк,
бувший 13-літний куратор і предсідатель парохіяльного комітету.

Іван Жмутин,
предсідатель Української Громади на Норт-Филаделфія і дотеперішний секретар парохіяльного комітету.

НАШИМ КРАСУНЯМ В АЛЬБОМ.

Померла 24 грудня м. р. у Львові власниця відомої крамниці з вудженицою, Сосінова, молода, гарна жінка. Причина її смерти повинна стримати руку неодної молодої чи старщої жінки, яка бажаючи стати гарніщою, намазує собі губи карміном. Кармін мав у собі отрутну хемічну домішку і спричинив зараження крови. Ця смерть звернула увагу Львовян ще з иншої причини: рівно в 24 год. після її смерти помер її муж, віддавна недужий, який і не знав нічого про її смерть. Муж Сосінової був старший від неї рівно на 30 літ і від довшого часу спаралізований. — Щодо вживання шмінки до лиця то хоча богато жінок є добрими акторками, мало з них знає те, що кожна акторка знати повинна. А саме: 1° що шмінки треба вживати мало; 2° не треба мазати нею „на сухо” себто заки кандидатка на красуню не вкрила свого обличча легесенько добрим кремом, який хоронить шкіру від висушення під впливом шмінки, а тим самим перед зморщками; 3° при деннім світлі не можна класти на лице стільки шмінки, що вечером; 4° тільки ясні бльондинки можуть уживати різкоясних колірів, а брунетки шмінку з жовтавим відтінком; 5° що найменше переборщення у скількости шмінки перемінює красуню в страхополоха.

В ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

В грізкому положенню опинився польський міністер заграничних справ — Залескі. Він вернув з Женеви в порожні. Нічого не привіз. Зате його німецький товариш — Штреземан приїхав до Берліна як побідник. Завдяки його „зручній” політичній грі знесено упокорюючу контролю над зброєннями Німеччини. Завдяки його розумній політиці Німеччина має на ділі вільну руку відносно своєї східної границі. Значить, зможе у пригожий час сказати Полякам „посуньтеся трохи, зробіть місце”. І ще в додатку дістав Штреземан нагороду Нобля за працю біля привернення мира в світі. Тому польська преса бє на трівогу. Найбільше бідкаються вшехполяки. Їм вже привиджуються німецькі залізні полки, що сунуть на підбій Польщі. І сварять на Залєского. А він, як слушно сказав один польський публіцист, „без вини винуватий”. Бо власне вшехполяки поставили польську політику на міжнародньому полі у хвості французької. І через 7 років говорили: „Ми і Франція”. Зовсім так само як небіщик чорногорський Микита, який на запит чужинця, скільки є Чорногорців, відповів: „Разом з Москалями 150 міліонів”. Та пок. чорногорський король мав більше нюху, як вшехпольські ватажки. Його царська Росія не завела. Боронила свойого маленького союзника до останку. А французька тітка свойого вихованка над Вислою наглядно пускає в трубу. Франція бачить, що вилизатися з воєнних ран можна тільки, до кінця зговорившись з Німцем, бо инакше грозить їй повна руїна. Найперше знюхався великий французький промисл з великим промислом німецьким. Франція має залізну руду. Німці вуголь, значить — для обох сторін найкорисніще зговоритись і разом дороблятися. І ми свідками, як зближення обох — досі запеклих ворогів — стає щораз тісніще. Вчорашні вороги готові завтра зробитися добрими союзниками. А Польща випадає з гри. Надії — зробитися для Франції заступницею колишньої Росії, щоби держати Німців в шаху з двох боків — розвіялися. А французький кінь був одиноким, на який Польща за старанням вшехполяків поставила цілу ставку. Задивившись у Францію, Польща погаркалася з сусідами (крім непутящої Румунії), всім показувала зуби: і сусідним державам і тим народам, що опинилися, — не питані про згоду — в межах Польщі. Тепер Поляки пробують переорієнтуватися на Анґлію. Та Анґлії на Польщі не богато може залежати, бо її головні інтереси далеко в заморських країнах, отже що їй в політиці — скажім — в Азії може дати Польща? Найвище може пригодитися в заполохуванню большевиків (не в акції на більші розміри, бо таку можна повести тільки в порозумінню з могучим Німцем, отже з силою, яку Польща уважає для себе найбільш грізною).

Так отже вшехполяки загнали польську політику в сліпу вулицю. І тепер нишком зітхають за приверненнєм царської Росії, бо з нею можнаби пуститися на торговлю українськими землями. З большевиками вшехполяки побоюються пускатися на „гандель”, бо за це на Заході не погладилиби по головці (від Заходу залежать позички!), та й бояться внутрішнього розвалу, який приносять большевики своїм буржуазним союзникам. Зрештою — тепер вшехполяки відсунені від державного корита. Можуть тільки гавкати.

В Парижі оноді відбулося велике віче, яке перемінилося в остру демонстрацію проти Польщі. На вічу обговорювано відносини по польських тюрмах. Промовляли на ньому визначні французькі політичні діячі і письменники. Всі бесідники підкреслювали, що за правління Пілсудского сидить по тюрмах більше політичних вязнів, як було перше. Їх число доходить до 60 тисяч. Віче ухвалило домагатися амнестії для політичних вязнів в Польщі. Вислано теж протест до Варшави. Слід тут зазначити, що в останніх часах вийшли на верх нові, нечувані знущання поліції над політичними вязнями.

На економічному полі не йде в Польщі до добра. Вивіз вугля щораз більше паде. Показується, що Анґлія після страйку дуже скоро зуміла не тільки заспокоїти потреби свойого внутрішнього ринку, а вже й зачала вивозити вуголь за границю. Одинокий товар, який Польща має на експорт (вивіз), збіже вивезла вже й так за богато. Доведеться внедовзі самій Польщі докуповувати жито, а овес то вже спроваджується з заграниці. Економісти кажуть, що передновок в Польщі готов зачатися вже в лютім.

А польські партії за чуб водяться дальше. Недавно дуже чорно висловився про внутрішне положення Польщі пос. Тугут, який ідейно дуже близько стояв до Пілсудского. Він каже, що безпрограмовість Пілсудского і його нехіть до парляментаризму може тяжко пімститися, що дотеперішною своєю політикою довів Пілсудскі до ослаблення лівиці, а скріплення правиці.

На днях Пілсудскі зробив соймови несподіванку: явився на засіданню соймової комісії і виголосив промову про військові справи. Це деяких послів дуже зворушило.

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БУДЖЕТУ УКРАЇНИ В МИНУЛОМУ РОЦІ.

За відомостями Наркомфіна УСРР, Південної округи Шляхів та Уп. Наркомпоштелю, виконання прибуркової та видаткової частин державного буджету СРСР за 1925—26 р. в УСРР. дає такі цифри.

Всього прибутків за цей рік одержано 653,469.523 карб. (разом з прибутками Наркомшляхів і Наркомпоштелю), а без прибутків по цих Наркоматах — 379.9 міл. карб. Прямі податки за рік дали 118 міл. карб. (з них єдиний с.-г. податок до 63 міл. карб.), посередні податки — 172 міл. карб., ріжні мита і збори — 23.6 міл. карб. Таким чином податки на Україні дали більше, ніж 314 міл. карб.

Прибутки від пошти й телеграфу дали 24.1 міл. карб., від Наркомшляхів — 256.5 міл. карб., инші неподаткові прибутки — 44.4 міл. карб.

Надзвичайні прибутки та прибутки від кредитних операцій держави дали ще 27 міл. карб., і таким чином всі прибутки, одержані на Україні досягли цифри в 653.5 міл. карб.

Видатки України, на підставі тих же відомостей, складають в загальній сумі 575.4 міл. карб., а без видатків по лінії НКШляхів і НКПоштелю — 285.3 міл. карб. Звичайні видатки складають досить значну цифру в 506 міл. карб., надзвичайні видатки — 69.4 міл. карб.

По загально союзних установах на Україні витрачено було 353 міл. карб. (без НКШ і НКП — 62.9 міл. карб.), по обєднаних відомствах і установах — 28.3 міл. карб. і по необєднаних відомствах — 34.4 міл. карб. Фонди складали приблизно 62 міл. карб.

На фінансування народнього господарства в 1925—26 році було витрачено біля 64.4 міл. карб., при чому в них на справу електрифікації — 3.6 міл. карб. Більше 3-х міл. карб. було витрачено на орґанізацію громадських робіт та допомогу для недородних місцевостей.

ЗІ СПОРТУ.

ГАРКАВЕНКО В ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

Наконець українська кольонія в Филаделфії буде мати нагоду побачити, як Гаркавенко бореться. В пятницю, 4. лютого в Метрополитен Опера Гавз відбудеться велика борба, в головній парі Гаркавенко буде боротися аж до побіди з айриським силачом Мігваером. Кромі них будуть боротися инші пари.

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В ДЖЕРЗИ СИТІ.

В Джерзи Ситі, Н. Дж., Гаркавенко буде боротися 5-го лютого в Викторі Гол, при Гендерсон і Йорк ул. В головній парі буде боротися Гаркавенко. Кромі того будуть боротися ще другі пари.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ
НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА
за місяць грудень 1926 року.

ВІДДІЛ 211.

Бр. св. Архангела Михаїла в Стейплетон, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части чл. проголошено.	
Дісллано від членів	$7.50
Разом	$7.50
Грицик Іван	$1.00
Іваницький Теодор	50
Озимок Федор	1.00
Рудак Андрій	1.00
Решитник Максим	1.00
Савицький Олекса	1.00
Валиґа Петро	1.00
Вишньовський Мих.	1.00

Увага: Повисші члени були виказані в минувшому числі у відділі 206-ім, а мали бути у відділ 211-ім. Тому поміщується ще раз виказ відділу 211.

ВІДДІЛ 212.

Сестр. Неуст. Пом. Пр. Діви Марії в Віллінґ, В. Ва.

Жертва з каси відділу	$6.75
Жертви від членів	8.25
Разом	$15.00
Бліц Катерина	$1.00
Фрей Матрона	75
Тихоневич Анна	1.00
Антошків Анна	1.00
Куцло Марія	50
Солецька Агафія	1.00
Шелева Анна	1.00
Зень Марія	50
Вітенко Марія	1.00
Цюпійська Анаст.	50

ВІДДІЛ 217.

Бр. св. Йосафата в Рочестер, Н. Й.

Часть жертви з каси і від части членів проголош.	
Дісллано від членів	$65.50
Дісллано з каси відділу	50.00
Разом	$115.50
Бардашевський Ілія	$1.00
Барнас Дмитро	1.00
Голійчук Іван	1.00
Чапранський Кость	1.00
Чугай Теодор	1.00
Данилишин Гарасим	1.00
Дацьо Дмитро	1.00
Дмитрук Ілія	1.00
Дорофей Іван	1.00
Гунчак Семен	1.00
Гранковський Василь	1.00
Гунька Козма	1.00
Іванів Андрій	1.00
Кубарич Ілія	1.00
Кучмій Іван	75
Лучишин Николай	1.00
Максимців Василь	1.00
Паснак Николай	50
Скробач Василь (мол.)	1.00
Сверида Григорій	1.00
Стрілець Михайло	1.00
Демкович Микола	2.00
Николайко Михайло	1.00
Олексин Олекса	75
Плекан Микола	50
Андрусів Содонко	1.00
Андрухів Андрій	75
Боднар Микола	1.00
Бінашевський Михайло	1.00
Белей Василь	1.00
Бояновський Ігнатій	1.00
Булавинець Григор.	1.00
Баберусь Михайло	1.00
Чезецький Володимир	75
Готра Кирило	1.00
Гарасимчук Олекса	1.00
Гривнак Яцко	1.00
Юган Михайло	1.00
Крик Микола	1.00
Крик Петро	1.00
Ковба Іван с. Мих.)	1.00
Кучмій Григорій	75
Коник Роман	1.00
Ковтун Яцко	1.00
Ланюк Андрій	1.00
Мандич Микола	1.00
Матвіїшин Іван	75
Мельник Стах	1.00
Олійник Ілько	1.00
Паньчук Ізидор	1.00
Пакула Василь	1.00
Петрів Іван	1.00
Піндур Теодор	1.00
Рудий Михаїл	1.00
Росоловський Семко	1.00
Семчишин Іван	1.00
Швець Теодор	1.00
Шкапій Стефан	1.00
Тецький Іван	1.00
Теребушка Іван	1.00
Василишин Микита	1.00
Воляк Николай	1.00
Верещак Ілько	1.00
Завадецький Андрій	1.00
Максимців Іван	1.00
Гук Дмитро	1.00
Гарбуз Бартко	1.00

ВІДДІЛ 218.

Тов. Сокіл в Кемпбел, О.

Жертви з каси відділу і від части чл. проголошено.	
Дісллано від членів	$4.00
Разом	$4.00
Бурка Мартин	$1.00
Кізло Федор	1.00
Сорока Стефан	1.00
Сорока Катерина	1.00

ВІДДІЛ 224.

Бр. св. О. Николая в Кол Рідж, Огайо.

Жертву з каси відділу проголошено.	
Жертви від членів	$16.00
Разом	$16.00
Латанишин Яцко	$2.50
Поливка Михайло	5.00
Іванишин Франко	1.50
Яремко Андрій	5.00
Поливка Йосиф	2.00

ВІДДІЛ 227.

Бр. св. Івана Хрестителя в Реймі, Па.

Жертва з каси відділу	$ ——
Жертви від членів	29.00
Разом	$29.00
Бережанська Катерина	$1.00
Булка Федь	1.00
Булка Катерина	1.00
Цап Петро	1.00
Цап Катерина	1.00
Цап Стефан, стар.	1.00
Цап Стефан, мол.	1.00
Цап Ольга	1.00
Цап Василь	1.00
Ціхон Володимир	1.00
Хома Луцьо	1.00
Джмелик Микита	1.00
Головацька Катерина	1.00
Медвідь Микола	1.00
Решетар Михайло	1.00
Решетар Олена	1.00
Шуманський Григорій	1.00
Язвінський Гриць	1.00
Язвинський Михайло	1.00
Бережанський Станько	1.00
Хома Теофіля	1.00
Фенчишин Василь	1.00
Фенчишин Марія	1.00
Іванців Микола	1.00
Іванців Юлія	1.00
Зьвір Катерина	1.00
Медвідь Анастазія	1.00
Медвідь Іван	1.00
Решетар Лука	1.00

ВІДДІЛ 229.

Бр. св. Василія Великого в Скрентон, Па.

Жертва з каси відділу	$ ——
Жертви від членів	23.00
Разом	$23.00
Троцінський Казимир	$1.00
Ковальський Ілія	1.00
Федорович Йосиф	50
Притула Петро	1.00
Коцюбка Мих.	3.00
Дочич Петро	2.00
Гоменчук Ілія	2.00
Гоменчук Параньках	2.00
Дорофей Василь	2.00
Кость Мих. ст.	1.00
Федицький Мих.	1.00
Попик Іван	1.00
Ґурський Станислав	1.00
Ґулька Павло	1.00
Тарас Феня	1.00
Піць Михайло	1.00
Хаберик Олекса	50
Домбровський Яків	1.00

ВІДДІЛ 232.

Бр. св. О. Николая в Донора, Па.

Жертва з каси відділу	$10.00
Жертви від членів	11.00
Разом	$21.00
Сенько Стефан	$ 1.00
Андрець Юрій	1.00
Більо Йосиф	1.00
Хома Микола	1.00
Газдайка Теодор	1.00
Годзик Юрко	1.00
Кічан Іван	1.00
Пандрак Іван	1.00
Сенько Василь	1.00
Сирко Йосиф	1.00
Сенько Олекса	1.00

ВІДДІЛ 233.

Тов. Богородчани в Ню Йорку, Н. Й.

Жертва з каси відділу	$25.00
Жертви від членів	24.50
Разом	$49.50
Білчак Николай	$1.00
Гаврилець Петро	1.00
Гаврилко Антін	1.00
Ілящап Михайло	1.00
Касек Василь	1.00
Костів Василь	1.00
Комарницький Михайло	1.00
Комарницький Йосиф	1.00
Ковердович Йосиф	1.00
Корчинський Андрій	1.00
Ленчук Леопольд	1.00
Макар Іван	1.00
Накупинський Петро	1.00
Семенович Григорій	1.00
Венгринович Ілько	50
Мартинець Йосиф	1.00
Долішний Теодор	1.00
Ходоровський Олекса	1.00
Гаврилко Іван	1.00
Гевка Теодор	1.00
Курик Сидорій	1.00
Мартинець Іван	1.00
Ровінська Анна	3.00

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ДИВНА ПОДРУЖНА ІСТОРІЯ.

Недавно розбирали в Лондоні на суді справу одного розводу, який не лишається позаду найкраще видуманих романів. 9 літ тому капітан Герберт Вокфілд познайомився на балю з молодою панночкою Мейрі Чуфорд, яка полонила його серце своєю красою. Дівчина була сиротою і мешкала у своєї незамужної тітки, яка теж називалась Мейрі Чуфорд. 24-літня сестріниця і 42-літня тітка дуже сердечно прийняли в своїй хаті молодого офіцира і капітан Вокфілд бував у них майже щоденно. Але військова служба не звертає уваги на захоплення молодих сердець. Герберт Вокфілд після кількатижневої знайомости одержав наказ виїхати до Індій. Коли він приїхав до Бомбею, сів за стіл і в листі висловив те, чого не в силі був сказати устно, як богато инших закоханих. Він просив руки „тої, яка так щиро поставилась до нього". І поклав на листі адресу: Міс Мейрі Чуфорд, Лондон, вулиця Нюмена, число таке-то. Нічого дивного, що тітка, прочитавши адресу, відчинила лист. Дивніше може те, що прочитавши його, рішила, що воно написане до неї. Чи раз молоді люде закохуються в 42-літніх жінках! А наївність 42-літньої панни буває превелика. Отже тітка відповіла негайно, що годиться на подружжя і річ ясна підписалась: Мейрі Чуфорд. Полагодивши всі домашні справи; чи пак: передавши їх своїй сестріниці (мабуть і не кажучи їй, до кого їде), виїхала до Індій, де ждав на неї нетерпляче її наречений. Можна уявити собі зачудовання молодого офіцира, який ждав на свою красуню, а побчив її тітку. Одначе „жовнірська честь", чи несміливість тих, що не мають хисту красномовства, є великі, гідні великих жертв. Офіцир, ще й англійський, для якого немає вищого слова як „джентелмен", здушив у собі почування кохання, щоби не вразити жінки, яка їхала такий світ на зустріч свому щастю і оженився з 42-літньою тіткою, так немов би вона була його вибраною. Виявилось, що ця 42-літня особа мала найкращі прикмети жінки і він жив з нею прегарно. Коли два роки пізніше вона вмерла від малярії, він сумував за нею з глибини серця, вважаючи, що сама доля прислала йому її в дарунку. За той час він вернувся в Лондон і став полковником. Тут згадав свою першу дійсну любов і віднайшов молоду Мейрі Чуфорд. Вона була так само гарна як колись і все ще незамужна. Він почав ходити з нею і раз вечером виявив їй свою тайну, яка була тайною великого непорозуміння і одночасно освідчинами. Таким робом він оженився з другою Мейрі Чуфорд, яка була його першою Мейрою. І ось з лондонського процесу, що вівся недавно, ми довідалися ще нової тайни, ще цікавіщої: вибраниця серця полковника мала найгірші прикмети жінки: була легкосерда, химерна і така марнотравна, що на протязі року знищила весь його маєток. Полковник не міг стерпіти вічних сцен і видержавши три роки з нею, розійшовся і домагався розводу. Англійський суд погодився з поглядом полковника на це подружа і дав йому розвід. Прошу не обурюватись, коли почуєте, що хтось, прочитавши цю історію, найде в ній один з найкращих доказів на те, що — тайна щасливого подружа є незбагнена.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ